

4940/1.1.
Популярна виховна бібліотека „Рідної Школи“. Випуск ч. 10.

Др. П. БІЛАНЮК

ЩО ЦІКАВИТЬ ЛЮДИНУ В ЇЇ ДИТИНСТВІ ТА МОЛОДОСТІ

Ціна 10 сот.

Л Ї В І В

1 9 3 8

Накладом Повітового Союзу Кружків Р. Ш. у Львові.

Найкорисніше

Обезпечите своє май-
но від огню й від кра-
дежі влому в Товари-
стві Взаїмних Обез-
печень

Зложите свої ощад-
ности і поладнаєте
всі банкові справи
в Кооперативному
Банку

„Дністер”

у Львові, вул. Руська ч. 20.

В найближчому більшому місті
пошукайте крамницю

Народної Торговлі

найстаршої споживчої кооперативи

Там д'станете всякі споживчі і за-
граничні товари! — Добрі й деше-
ві! — Зайдіть і переконайтеся!

Вашу будучність найкраще і най-
певніше забезпечить

„КАРПАТІЯ”

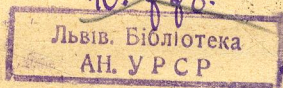
Товариство взаїмних обезпечень на життя
у Львові, Ринок 38. — Тел. 248-43.

06
10
Популярна виховна бібліотека „Рідної Школи“. Випуск ч. 10.

Др. П. БІЛАНЮК

ЩО ЦІКАВИТЬ ЛЮДИНУ

в її дитинстві та молодості

~~88210~~ / 10.

Ціна 10 сот.

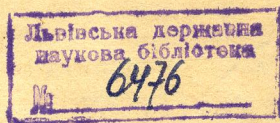
Л Ь В І В

1 9 3 8

Накладом Повітового Союзу Кружків Р. Ш. у Львові.

10983.723.3

Передрук з журналу „Рідна Школа“.

З друкарні Видавничої С-ки „Діло“ у Львові, Ринок 10.

Вступ.

Батьки звикли дивитися на свою дитину такими самими очима як дивляться на дорослих людей. Вважають, що дитина — це ніщо інше, тільки мініятура дорослої людини, інакше, дитина, це так якби доросла людина, тільки багато разів поменшена. Ріжниця, так собі думають, лежить тільки в поменшенню. І так як ноги, руки, пальці, тулів, багато разів менші ніж ноги, руки, тулів дорослої людини, так само і розум, і пам'ять й увага і взагалі всі прояви дитячої душі є стільки разів менші і слабші ніж такі самі прояви душі дорослої людини. Розвиток дитини представляють собі не інакше, як тільки побільшуванням частин тіла, розуму, пам'яті, тощо.

Такий погляд є не тільки цілком мильний, але з природи речі навіть шкідливий. Батьки, задивляючися так на дитинство, кривдять передовсім своїх дітей. Бо з того, що діти є у всіх подібні до дорослих, батьки висновують собі, що й поведінка дітей мусить бути подібна до поведінки дорослих. На їхню думку виховання не має нічого іншого до роботи, як тільки нагинати дітей

до поведінки і звичок старших людей. А коли дитина не дається нагинати, тоді посуджують її, що має зле серце, що вона лінива, за що, як думають, належиться її добре перетріпати. І виходить тоді таке, що дитина не то, що не поліпшується, але погіршується.

Такий стан справи походить тільки звідси, що батьки не знають добре вдачі молодших і старших дітей. А з дітьми, то так як з бджолами. Хочеш мати з бжіл користь, пізнай вперед їхню натуру і достосуйся до неї. Бо інакше меду не будеш їсти. Таксамо, як хто хоче випровадити дітей в люди, мусить пізнавати натуру своїх дітей і достосовувати своє поступування до неї, бо інакше користи з виховання не буде, хоч би й як дбайливо „виховувати“.

Цей нарис має на меті представити батькам, що діти, це не мініятура дорослих і що натура дітей в дошкільному віці і дітей в шкільному віці як рівнож молоді (14 до 18 літ) є так відхильною від дорослих, що деяким вченим приходило на думку назвати їх навіть окремими людськими породами.

Немає тут місця на докладне описування всіх тих трьох „пород“, через які переходить людина в своєму життї. Тут розкажемо тільки коротенько про заінтересовання дітей в дошкільному і дітей в шкільному віці, як рівнож молоді (від 14—18 літ).

Чим цікавляться діти в дошкільному віці.

Інтересуємося передівсім тим, що нам потрібне. Чим дошкільніща потреба, тим більше в нас заінтересування тим, чого нам треба. Кожна життєва потреба означає, що правильний біг нашого життя нарушений. Якщо правильний біг нашого життя дійсно нарушений, стараємося повернути рівновагу життя. Коли нам це вдасться, кажемо, що потреба заспокоєна. Зі заспокоєнням потреба минає й заінтересування тим, чого нам було треба.

Коли працюємо на полі в гарячий день, час від часу відчуваємо потребу заспокоїти спрагу. Коли вода є під руками, то ми потребу заспокоїли, а коли ні, то шукаємо за водою доти, доки її не знайдемо або інакше поки не повернемо нашому організмові рівноваги, нарушеної браком води. Людський організм відчуває много-много таких потреб. Людина мусить безупинну їх заспокоювати, щоб знайти сяку-таку рівновагу.

Цікаво знати, що саме закаламучує рівновагу життя малої дитини. Коли вдасться нам усталити, що закаламучує рівновагу життя дитини, тоді зможемо відгадати потреби малої дитини і в той спосіб можемо вияснити собі чому таї чим мала дитина цікавиться.

Чинник, який нарушує рівновагу душі і тіла дитини, це непогамований дитячий ріст.

Дитина безупину росте і з ростом потребує не тільки більшої й інакшої пайки їжі матеріальної, але й більшої й інакшої пайки „духової“. Якщо сьогодні не вистарчає така сама пайка їжі, яка вистарчала тому рік, так не вистарчають й не цікавлять дитину вже речі, що інтересували її давніше. В міру розвитку дитини змінюються дитячі потреби, враз з ними й її заінтересування.

Не приходить даром нічого й дитині. Представмо собі малу дитину ще в її немовлячому віці. Аж жаль нас збирає дивитися, яке воно немічне, як ще нічого в руки не вміє взяти, як воно безрадно блудить руками й ногами та нічого не може виконати. Та диво! Дитина так якби якимсь чудом знала, що як вона буде ось так тут лежати спокійно з заложеними руками, то ніколи не зможе вийти зі свого безсилля, ніколи не зможе нічого в руки взяти ні на ноги піднятися. Воно немов знає, що на сяку-таку зручність, вона мусить заслужити собі важким трудом. Воно немов знає, що її тіло не буде рости й не буде більшати, й не буде набувати справності, коли не буде виконувати рухових вправ. Тепер нам ясно, чому дитина хватає рученятами все, що запримітить, дотикає, вимахує ногами, драпає, порушає, присуває й відсуває, опускає то знов підносить, кидає на землю, а коли їй піднести викинену річ, кидає її вдруге і втретє, маніпулює різними предметами на ріжний спосіб, при тім всім

лепетить язиком й кидає незрозумілі оклики. Ці „вправи“ відбуває дитина постійно й послідовно. Ці вправи є для неї життєвою konieczністю. При їхній допомозі розвиває вона мязи, опановує свої рухи. Рухатися — це для дитини в її немовлячому віці велика потреба. В цьому віці вона цікавиться тільки рухами свого тіла, предмети цікавлять її лише настільки, наскільки вони достарчують їй матеріялу до вправ, до руху.

Хоч ці вправи виконує дитина з великим накладом енергії, всежтаки вони справляють їй велику радість і тим більшу радість чим більше разів дитина має змогу якийсь рух повторити. Дитина тішиться не тому, що предмет н. пр. упав на землю, але тому, що вона може такий рух виконати. До виконання цих рухів пре дитину її вроджена непогамована сила що називається інстинктом забави. Забава, це чудовий засіб, що його винайшла природа, щоб підштовхувати дитину виконувати всі вище наведені рухи, без яких неможливий був би ріст і розвиток дитини.

Коли дитина „своїм трудом“ доробила ся вже того, що може піднятися на ноги і вже може при допомозі мови порозуміватися з людьми, потреба (несвідома) розростатись тілом і душею стає ще більша. Непогамована сила росту пре її все вперед і вперед. Дитина вчиться сама всього і ще й як учиться. Вона незадоволена тим, що ба-

чить нпр. візника, вона сама переживає роллю візника наслідуючи його роллю. Дитина немов знає, що воно за мало побачити якусь особу; коли хочеться якусь особу пізнати, треба вжитися в її роллю. І таким способом дитина удає й коминяра, льокомотиву, курця, лікаря, листоноша, кухара, ба навіть вітер. Мукає як корова, співає як другі співають, м'явкає як кіт, тощо. Зі звичайних пачок чи ковбків ставить доми, будує вежі, мури, огорожі, тощо. Ліпить з глини, витинає образки, укладає з образків різні фігури, пише й малює різні карточки, пускає „бальони“ з мильного й таке інше. Дитина, це неначе фотографічний апарат: Усякий зазначений предмет, річ чи особи залишаються на „кліші“ її внутрішнього життя. Коли таких „клішів“ образів назбирається в її душі багато, то вона бавиться ними якби справжніми речами. Коли дитина „сфотографувала“ своїм духовим апаратом їздця на коні, цей образ залишається в її пам'яті раз на все. Тільки, що цей образ залишається в її пам'яті і не мертвий, а тільки живий. Дитині легко приходить бавитися в їздця чи слоня чи в льокомотиву, бо вона бавиться образами тих звірят чи річей. Їй вистарчить за коня звичайна палиця, бо решту доробляє буйна дитяча уява.

Дитяча уява чи теж геніяльний винахід природи так як і забава. Дитяча уява дозволяє дитині вчитися і таких річей, які їй не-

доступні. Непогамована сила росту й розвитку пре дитину геть аж поза границі її вузького світу, яким для неї є її кімната. Купаючися, вона пускає плисти по морю кораблі, якими в її уяві є коробки зі сірників. Вистаюче з води горнятко перевернене горі дном, це острів і т. п. Діти залюбки слухають байок а казок, бо вони неначе отвирають дитині ворота в ширший світ, де є й де діються не більше цікаві речі, ніж в її вузькім світі.

Треба згадати, що дитина, яка всі ці вище згадані „кліші“ (образи), носить у своїй душі, не має ще настільки критичної сили, щоб відрізнити, що таке дерево в її уяві, а що таке дійсне дерево. Вона ще не вміє відрізнити предметів, що знаходяться в її уяві від дійсних предметів. І гори, і ліси, і небо, і звізди, і місяць, і все, що є довкола неї, це все її, це все належить до неї, бо всі ці річі, як вже в горі сказано, є відбиті на „кліші“ її душі. Тому, що дитина в дошкільному віці невисиле відрізнити світу дійсного від світу уявленого, далше тому, що дитина в своїй безсилості мусить з природи річі бути занята тільки сама собою, заінтересування дитини в цьому віці обмежуються виключно до її власної особи.

Значить — дитина цікавиться виключно тим, що причиняється до розросту її тілесних і духових сил. Дитина є в цьому віці, якщоб так можна сказати, найбільшим себе-

любом (егоїстом). Тільки це самолюбство не тільки що не є дитині свідоме, але життєво конечне. Вся життєва енергія мусить бути спрямована виключно на піддержку та зміцнення її духових і тілесних сил. Дитину ще не стати на те, щоб присвятити увагу комусь іншому. Якщо дитина кого найбільше жалує, то тільки себе саму. Співчуває найбільше не кому іншому, тільки самій собі. Якщо виказує яке милосердя, то тільки собі. Все, чого вона забажає, мусить бути сповнене, бо вона того хоче. Словом цілий світ є зосереджений в її особі, вона є віссю цілого світу і весь світ крутиться довкруги неї. Цю черту дитини в її дошкільному віці називаємо егоцентризмом. У своєму егоцентризмі дитина вияснює все, що бачить, на свій лад, посвою (антропоморфізує).

Тому, що дитина є жива й рухлива, то так само живі й рухливі є всі речі, навіть ті мертві. Дитина бавиться, отже й предмети бавляться, бігають, сміються, плачуть. Словом: світ дитини в її дошкільному віці є зовсім інакший, ніж світ дорослих. Тому ми дорослі так часто не можемо дитини зрозуміти, тому поведінка й заінтересування дитини є для нас старших так часто дивними й загадочними.

Поведінка й заінтересування і взагалі весь світогляд дітей в цьому віці нагадує в дечому поведінку, заінтересування й світогляд первісної людини. Як колись первісний чоловік,

уосібняв і представляв собі, що всі сили природи є живі, так само робить це нинішня дитина, в першій фазі свого життя. Так як згаданий чоловік не годен був і навіть не пробував собі вияснити чимало явищ, таких, як от вітер, хмари, дощ, грім інакше як тільки в спосіб магічний, подібно їй дитина в нашому віці вияснює собі всякі явища природи в спосіб магічний (сніг, це піря, що випадає ангеликам з їх перин, громи це їзда ангелів по хмарах і т. д.). Словом світогляд дитини в цьому віці назкрізь магічний, неприродний, або ще інакше фантастичний.

Що цікавить дитину в шкільному віці?

Однак байковий і магічний світ дитини не триває довго; непереможна сила росту і духового розвитку пре дитину до іншого світу, жене її на вищий щабель духового життя. І так запримічуємо, що дитина в шкільному віці вже зачинає мати інші потреби, а з ними й інші заінтересовання. Дитина вже не вдовольняється ані пізнанням, ані виясненнями, що вистарчали для неї давніше. Дитина, яка до тепер була занята виключно різними вправами й інтересувала тільки сама собою, зачинає тепер інтересуватися всім, що довкола неї існує й усім, що довкола неї діється. Заінтересовання з її власної особи переходять тепер на довкільний світ. За той час, як дитина була занята тільки сама собою і вправами, за той час розвинулися інтелектуальні

форми її душі, розвинувся розум. Тому, що ці інтелектуальні форми ще наразі пусті, дитина відчуває непогамовану потребу наповнити ці форми якимсь змістом, якимсь пізнанням. Тепер властиво дитина робить виправи на підбій довкільного світу, щоб його докладно пізнати. Про дитину в цьому віці батьки кажуть: „де його не посій, там виродиться“. І справді воно так є.

Дитина, яка в цій хвилі щось нишпорила в шафі або комоді, за хвилину вона вже на стриху, на оборі, за хвилю дивись воно вже на дереві оглядає пташині яєчка, а там знов на луці, згодом на ріці, а коли це дитина мійська, то буде годинами вистоювати з витріщеними очима перед склеповими виставами, і все, що там є неначе пожирати очима. Все хоче знати, все її інтересує. А вже якось так в життю буває, що те, що нас інтересує, те хочемо мати в нашому посіданню. І тому дитина пакує всі ті речі не тільки собі в голову, але і в свої кишені. Коли хочемо знати докладно чим дитина в шкільному віці інтересується, загляньмо в її кишені. Знайдемо там напевно кусник гребеня, крейди, гузики, штолі, старе перо, кусник барвного шкла, камінчик з діркою, шнурочок, образок, цинфолію з чеколяди, тощо. Напевно знайшлиби ми там і цілу склепову виставу, якщо можна булоб її взяти в кишеню. Діти в цьому віці це найкращі збирачі поштових значків з різних країв. А як бистро нераз діти орієнтуються в них,

видно по тім, що вони пізнають з якої держави цей значок походив навіть тоді, коли відслонити лиш малий рубець значка. Ця погоня за знанням є на загал не шкідлива. Вона зачинає бути шкідлива аж тоді, коли дитину спокусить „якийсь біс” подивитися, „що там є в середині”. Тоді клопіт батькам, коли дитина майструвала коло годинника і отвирала його ножицями і молотком, коли жертвою її цікавості впала машина до шиття, або бритва, чи що там іншого. Жадоба знання немає кінця.

Однак пізнавання світу на тому не кінчається. Дитину жене потреба знання геть далеко, аж там, де „залізні стовпи небо підпирають”, як це діялося з Т. Шевченком. Дитину цікавить не тільки окружаючий світ, але також той світ, що десь там далеко за лісами, за горами, за морями. Не маючи спромоги там дістатися, дитина задовольняється читанням описів різних далеких виправ, подорожей, відкрить, різних пригод. Робінзон Крузо це для дитини найкраща книжечка в цьому віці зі всіх книжок, що існують на світі. Байки і казки вже інтересують дитину менше. Вона знає вже, що в байках і казках є стільки правди, скільки і в святім Миколаю, коли він приходить з подарунками і кладе їх під подушку.

З цього всього видимо, що дитина в цьому віці інтересується передовсім природою. Її світогляд вже давно перестав бути магічний, тепер її світогляд наскрізь природничий.

Тільки цей світогляд не є науковий, а такий собі простенький, наївний. Дитині здається, що як вона зрозуміла механізм авто, льокомотиви, чи годинника, чи знов машини до шиття, то так само дасться і все інше в природі зрозуміти. Машина стає для дитини зразком, і згідно з ним вона пояснює собі будову і чинности живої і мертвої природи. А коли так, то щож може бути в природі для неї незрозуміле? Все діється в природі дуже просто і зрозуміло. Тому то її погляд на природу не є науковий, але наївний. Кажемо, що світогляд дитини в шкільному віці є наївно-природничий. В теперішньому віці дитина дається легко провадити і виховувати батькам, а головнo вчителям. Якщо вчитель вміло веде дітей у школі, тоді діти радо його слухають, в їх очах вчитель, це людина, що багато вміє і може не одне цікаве їм розказати, чи то на годині природи, чи географії, чи якого іншого предмету, показати або навіть заставити їх самих робити досвіди.

Що цікавить юнака?

Десь так по закінченню вселюдної школи дитина вступає вже у вік, який вже не називається дитячим, але молодечим. Далося б багато дечого цікавого розказати про переходовий вік з віку дитячого у вік молодечий. Але ця книжка не має на меті всеціло представити душі дитини і молоді, тільки їхні заінтересування, тому хто хотів

би поцікавитися цим переходовим віком, найперечитає собі дуже гарну книжечку проф. Яреми п. з. „Вік буяння“.

Ні в одному періоді життя не відчуває людина так нагальної потреби рости і розвиватися, як саме в молодечому. Кожна людина, що переживала свій молодечий вік, відчуває дуже глибоко потребу дозріти і жити життям дозрілої людини. Легко сказати дозрілим, але на ділі нелегко воно приходить. Так як дитина у віці вправ мусіла доволі натерпітись, нападатись, натовчись, заки піднялася на ноги, і так, як у віці природничого наставлення „дітвак“ в погоні за цікавими речами нераз красенько попикся на своїй цікавості („цікавість перший ступінь до пекла“), так теж і юнак мусить перейти пробний вогонь свого віку, заки стане дозрілою, устаткованою людиною.

Подібно як в попереднім періоді так теж і в молодечому віці людина не перестає гнатись за знанням і збирати різні цікавості. Але яка різниця! Коли дитячу цікавість заспокоювали речі, що були доступні змислам, що їх можна було оглядати очима і доторкатися руками, тепер доростаючий юнак тими річами вже менше цікавиться; його інтересують вже тільки такі речі, що їх можна лише подумати, такі, як от правда, справедливість, людство, нація, етика, естетика, свобода, ідеал, тощо. Ці речі — це вже не предмети, що їх можна переховувати по

кишенях, ці речі, це лиш поняття, що їх можна передержувати тільки в умі. По ці речі хлопчина ще не посягав, ними він не інтересувався.

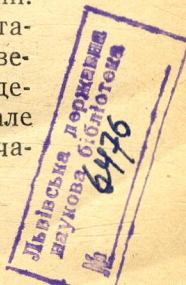
І подібно, як хлопчина любив читати книжечки, в яких находив описи різних пригод на морю, чи островах, чи в диких краях, так доростаючий любить читати книжки з пригодами. Але яка різниця! Ці пригоди — це вже не авантури, що відбуваються на лоні природи, це пригоди, що відбуваються таки в нутрі самої людини, або інакше переживання і боротьба з покусами, любовні переживання, переживання засудженого на смерть. Як передше хлопчині було цікаво оглянути „машину“ не тільки зверху, але передовсім „як там в середині“, як передше хлопчина любив розбирати машину (радіо, годинник) на дрібонькі часті, словом переводити аналізу, так і тепер доростаючий аналізує, однак уже не так маншинки, але поняття. Молодь гаряче дискутує на такі теми, що таке вічність, початок світу й його кінець, що таке душа і т. д. Хлопчина попадав в подив і захоплення на згадку, що природа така багата, що криє в собі так багато цікавого. В такий самий подив попадає тепер доростаючий, але вже не так зприводу багатства природи, тільки першусього зприводу багатства думок і почувань, мрій та ідеалів, що їх аж тепер відкриває у своїй душі. Доростаючий затоплюється у своїх

власних думках; цеї штуки ще не знав, коли був хлопчиною. Передше хлопець радо давався вести, виховувати тим, від кого міг вчитися цікавих речей; тепер, як доростаючий, відчуває вже потребу стати дорослою людиною, і тому теж дається виховувати, але вже не людям. Він повіряє своє даліше виховання самому собі, відчуваючи, що вироблення власного характеру залежить тільки від него самого.

Пригадаймо, що хлопчина не вдовольнявся самим тільки світом, що його окружав, він линув думкою геть там далеко, за моря, за гори, аж до тих стовпів, що небо підпирають, так теж і думки доростаючого пнуться геть далеко, але його думка вже не біжить по поверхні кулі земської, вона мчить в глибину, в країну ідеалів, добра, справедливості, краси і т. д. Це вже світогляд не магічний і не наївно природничий, це світогляд ідеалістичний.

Щож то за нова сила, що жене доростаючого в ці ще дотепер незнані країни душі? Ця нова сила — це почування молодечої душі, які хоч і ранше виступали, але доперва тепер прийшла на них черга відіграти свою вирішну роль в життю людини. Вони то виповняють ущерть душу доростаючого, виступають нераз з берегів, як весняні води. Саме вони є причиною молодечої радості, запалу, молодечої поезії, але теж і причиною тяжких переживань, розча-

10.798

Львів. Библиотека
АН УРСР

рувань, а то й песимізму чи душевного роздвоїння.

Вони, ці почування, викликають молодечий ідеалізм, вони теж наводять покуси, що роями облягають молодецьку душу, роздирають її на двоє.

Вони заганяють молодь в опозицію до старших; бо чомуж старші не йдуть враз з ними „на стрічу сонцю золотому“, це вони „зрадники“ перестали визнавати ідеал, який молодь визнає. Це вони труси погодились з життям таким, яке воно є, і не стараються враз з ними боротися за краще майбутнє.

І так стоїть доростаючий, як той, Геракль на роздоріжжі межі світом ідеалів, і сірою буденщиною з її немилосерною дійсністю, межі поезією любови й її змисловим уживанням, межі холодною розвагою і недосяжними мріями, межі тим, чи жити, чи поповнити самогубство, межі тим, що добре і що зле, межі оптимізмом і песимізмом, захопленням і розчаруванням, у постійному змаганні за свій світогляд, за краще майбутнє, за свій власний характер. Але це розпуття — це конечний пробний вогонь, що почерез нього молодь мусить перейти, щоб здати іспит на зрілу людину.

Молодечий організм це плястична маса, що мусить довго формуватися, доки прийме остаточну форму, яка має стверднути на камінь духової дозрілості. Дозрілою називаємо таку людину, яка зуміла узгіднити і згар-

монізувати зі собою всі прояви своєї багатості, молодечої душі, в якій почування й інтелектуальні сили прийшли до рівноваги. Про дозрілу людину кажемо, що вже вишумілася, устаткувалася, що в ній „весняні води“ почувань, мрій, ідеалів перестали шуміти й вернули назад в своє русло. Тим руслом, що визначає їм біг і напрям поміж молодечою гордістю і зарозумілістю, а дізнаним легковаженням є дозрілий інтелект.

Треба знати, що вище описану молодість з її крилатими думками й ідеалами переживає переважно студентська молодь.

Буйний праліс духового життя розвивається лиш там, де є сякі-такі умовини і припуки до розвитку. Погоня за щоденним хлібом, життя у майстра в місті, або за плугом чи у наймах на селі, приглушує молодечий запал та ідеалізм і не дає йому розростися.

Щоб дозріти не тільки тілом, але й духом, треба бути „студентом“, треба конче продовжати науку й по закінченню вселюдної школи, якщо не правильною наукою в середніх школах (гімназіях), то бодай вечірними курсами, доповняючою наукою, або у вишкoлі доросту. Для селянської молоді мають з того огляду неоцінену вартість уміло ведені Кружки Р. Ш. і читальні „Просвіти“.

Ідеалізм появляється в людині тільки раз у життю. Його „весняні води“ роблять шум, фермент, поривають, держать в поступовому напняттю, все довкільне життя і не

дають йому сціпеніти в таких формах життя, про які писав Гоголь в „Мертвих душах“. Інша річ, якою виходить молодь з того пробного вогню самозмагань і молодечого ідеалізму. Одні, не видержавши цього пробного вогню, кінчать самогубством, інші знов, що „високо літали, низько сідають“ і погодившись з тим, що головою муру не пробеш, входять у компроміс з тією погордженою сірою буденщиною та жують свій чесно запрацьований кусок хліба. Деякі зовсім не хочуть знати твердої дійсності життя й остають на ціле життя „студентами“, фантастами чи мрійниками. Тільки невеликій горстці удається твердо дійсність нагинати поволи, але постійно і послідовно до ідеалу, яким загорілася їхня душа в молодечому віці. Їх „раз добром налите серце — ввік не прохолоне“. Це національна аристокрація, це мозок і провід нації.

Увага!

Увага!

Хто раз вживе

МИЛА

„ЦЕНТРОСОЮЗУ”

**цей вживати буде
його постійно.**

Увага!

Увага!

0,60 / 1987 /

р 6476

Наша молодь виховує
в душі клича „Свій до сво-
го“! бо наша економічна
сила в наших руках!

Уживаймо лише знаменитої цикорії

„ЛУНА“

Здорової підмінки кави
„ПРАЖІНЬ“ і зернистої
„СОЛОДОВОЇ КАВИ ЛУ-
НА“ виробів української
кооперативної Ф а б р и к и

„Суспільний Промисл“

Львів 24. Жовківська 188, тел. 242-97.

1910/71.
Популярна виховна бібліотека „Рідної Школи“. Випуск ч. 10.

Др. П. БІЛАНЮК

ЩО ЦІКАВИТЬ ЛЮДИНУ

в її дитинстві та молодості

Ціна 10 сот.

Л Ї В І В

1 9 3 8

Накладом Повітового Союзу Кружків Р. Ш. у Львові.